

Reactie op internetconsultatie “Contourenbrief verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken op basis van suikergehalte”

Luuk Geurts, Groenings Hofke, kleinschalige (biologische) fruitverwerking (voor telers)

Antwoord op vraag 1 van 5

De bestrijding van overgewicht en obesitas door de overheid vind ik een goed idee. Bestrijding dmv belastingheffing is daarvoor een goed middel. Maar het voorgestelde instrument, namelijk de tarieven van de wet op de verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken voortaan op suikergehaltes te baseren in plaats van op type drank, dat vind ik géén goed idee. Dat alleen alcoholvrije dranken de oorzaak zouden zijn en dan in het bijzonder de zoetste, vind ik te veel eer voor deze dranken. Te weinig beweging in relatie tot de hoeveelheid energie die we uit onze voeding halen is de oorzaak van (niet-erfelijk) overgewicht. Het is ook niet het geval dat de zoetste dranken ook de grootste dikmakers zijn. Dit is het insinueren van een eenvoudig verband voor een complex probleem. Het instrument van de verbruiksbelasting inzetten als suikertaks is veel te ongericht, omdat het ook degenen met een gezond BMI laat opdraaien voor het probleem en het is tevens veel te partieel, omdat te veel suikers ook uit andere voeding afkomstig zijn dan alcoholvrije dranken alleen. Dan hebben we het nog niet eens over de factor gebrek aan beweging gehad.

Antwoord op vraag 2 van 5

(Zie voor een reactie op de precieze formulering van deze vraag de antwoorden op de volgende twee vragen.)

De door het ministerie van financiën gestelde uitgangspunten van budgetneutraliteit (nadat eerst het budgettaire doel per 2024 met 200% omhoog is gegaan) en lineair oplopende tarieven vind ik, beoordeeld op hun consequenties voor de spreiding van de verbruiksbelasting over de alcoholvrije dranken, uitermate kwalijk, ook al begrijp ik dat de overheid geld nodig heeft. Tevens vind ik de twee eenvoudige adviezen die de Gezondheidsraad geformuleerd heeft ondeugdelijk. “Eet dagelijks ten minste 200 gram groente en ten minste 200 gram fruit.” & “Drink zo min mogelijk suikerhoudende dranken.”

Dit financiële keurslijf en deze twee specifieke adviezen leiden naar een wetswijziging van de verbruiksbelasting die niet naar het doel van een effectieve bestrijding van overgewicht toe leiden. Financiën zaait tweedracht, omdat pleidooien door belanghebbenden voor uitzonderingen automatisch leidt tot hogere tarieven voor de achterblijvende dranken. Tweedracht die allerlei zaken/lobby's introduceert die niets te maken hebben met het doel van deze wetswijziging. De Gezondheidsraad verbloemt met haar eenvoudige adviezen dat de vervanging van groente en fruit in onze voeding door bewerkte varianten, waaronder dranken, jarenlang bijgedragen heeft aan de positieve gezondheidswaarde van groente en fruit. De Gezondheidsraad is zich wellicht gaan realiseren naar aanleiding van negatieve gezondheidswaarde van ultra bewerkte frisdranken met toegevoegde suikers, dat met name vruchtensappen ook veel suikers bevatten en weleens net zo ongezond kunnen zijn. Vooruitlopend op wetenschappelijk onderzoek dat dit preciezer onderzoekt, heeft zij de generalisering geïntroduceerd tot ‘suikerhoudende dranken’ ipv ‘gezoete dranken’. Dit is een generalisering die geen goede vertaling is van “sugar-sweetened beverages”, het begrip dat in de WHO rapporten gebruikt wordt die in de contourenbrief worden aangehaald. Dit is een keuze van de Gezondheidsraad in haar adviezen die niet correspondeert met de afbakening in haar eigen achtergrond documenten van 2015, een keuze die vraagt om een gedegen wetenschappelijke

onderbouwing en die ontbreekt. Inmiddels komen er ook steeds meer wetenschappelijk onderzoeksresultaten die kanttekeningen zetten bij de louter negatieve gezondheidswaarde van sappen (zie F. Scheffers). Er wordt door de Gezondheidsraad gesteld dat het lichaam de suikers afkomstig uit nauwelijks bewerkte dranken waarbij de suiker afkomstig is uit de basisgrondstof, op dezelfde wijze verwerkt als de suiker in (ultra bewerkte) dranken waarbij de suiker is toegevoegd. In korte tijd krijg je zo veel suiker binnen. Dat zou zo kunnen zijn, maar uiteindelijk gaat het bij overgewicht over een energie overschot in relatie tot beweging. Voor dat overschot tellen alle suikers in de totale voeding mee en niet alleen de snelst opneembare, lijkt mij.

De belasting zou veel gerichtere terecht moeten komen bij degenen die meer energie tot zich hebben genomen, dan die ze hebben verbruikt/verbruiken. Snelheidsboetes voor de snelheidsduivels gaan tenslotte ook samen met verkeersdrempels voor iedereen, in combinatie maken ze het verkeer veiliger. De indicator die daarvoor, ondanks allerlei beperkingen, geschikt is, is de BMI. Een BMI-taks zou een veel gerichtere instrument zijn, naast alleen een aanpassing van de verbruiksbelasting. Wanneer bijv. bij de inkomstenbelasting de BMI verplicht zou worden opgegeven, dan betaal je meer inkomstenbelasting/een boete met een BMI hoger dan 25, zolang er geen erfelijke oorzaken zijn enz. Stel dat er 7 miljoen Nederlanders met overgewicht zijn, dan is dat 100 euro per persoon extra belasting/boete om hetzelfde belasting bedrag op te halen als de verbruiksbelasting... De douane kan dit controleren door lengte en gewicht te meten, frauderen is lastig. De hoogste verkeersdrempels neerleggen op een plaats waar relatief weinig te hardrijders komen (vruchtensappen) is vooral goede sier maken met een probleemoplossing, maar weinig effectief.

Antwoord op vraag 3 van 5

Zolang het ministerie van financiën vasthoudt aan het uitgangspunten van budgetneutraliteit (nadat eerst het budgettaire doel per 2024 met 200% omhoog is gegaan) en lineair oplopende tarieven, ben ik voor een fundamentele discussie over een suikertaks/BMI-taks. Tot die tijd heeft mijn voorkeur dat alle producenten van alcoholvrije dranken verbruiksbelasting blijven betalen. Ook de mineraalwaterproducenten en melkproducenten. Geen uitzonderingen en een vlak tarief. Leidingwater kent nu een hogere belasting dan mineraalwater, dat vind ik bijv. vreemd. Producenten die suikers toevoegen aan hun dranken hebben mogelijkheden om te herformuleren en zouden evt. kunnen worden belast met een verbruiksbelasting op basis van suikergehalte. Het douane laboratorium kan wellicht geen fraude opsporen met haar huidige analyse-methodes, maar zoiets kan bijv. ook dmv het overleggen van massabalansen, zoals die in de biologische sector gangbaar zijn om fraude op te sporen.

Antwoord op vraag 4 van 5

Alle scenario's waarbij alcoholvrije dranken die uitsluitend van nature suikers bevatten, lineair oplopend belast worden, hebben mijn minste voorkeur. Producenten kunnen niet herformuleren en de suikergehaltes van deze dranken fluctueren over de verschillende batches van hetzelfde product, omdat die de suikergehaltes volgen van de basisgrondstof. Het is lastig voor producenten dat ze voor deze producten hun prijzen bijv. moeten aanpassen per batch, alleen omdat het een zonnigere zomer geweest is waardoor bijv. vruchtensap twee punten hoger scoort op de suikerschaal.

Antwoord op vraag 5 van 5

Voor zover de consumptie van alcohol houdende dranken bijdragen aan overgewicht, zou het extra belasten ervan consequent zijn. Voor zover alcoholhoudende dranken niet bijdragen aan het probleem van overgewicht, wordt met een verhoging een verband geïnsinueerd dat er niet is. Het is het financiële keurslijf van budgetneutraliteit dat ertoe leidt dat de hoogte van de accijns een discussiepunt wordt. Zonder dit keurslijf zou dit deel van het overheidsbeleid buiten schot kunnen blijven. Voor mij blijft het centrale probleem echter dat drank (en voedsel) als producten niet zoveel zeggen over gezond en ongezond. Wij zijn het zelf met onze eet- en beweeggewoontes én keuzes die een gezond of ongezond gewicht hebben.